

Autor: Anna Patrycja Czepiel

Komunikat nr 34 z 25 kwietnia 2013 r.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej proponuje, aby urzędy pracy na 9 miesięcy wykreślały z rejestru tych bezrobotnych, którzy już za pierwszym razem odmówią przyjęcia oferty zatrudnienia zaproponowanej przez urząd. Ryzyko długiego okresu pozbawienia prawa do zasiłku i ubezpieczenia zdrowotnego w przypadku już pierwszej odmowy przyjęcia oferty powinno skłonić bezrobotnych do podjęcia proponowanej pracy, dzięki czemu możliwe jest zwiększenie stopy zatrudnienia oraz ograniczenie zjawiska traktowania statusu bezrobotnego jako wygodnego sposobu na życie kosztem innych podatników.

• OPIS PRZYPADKU

Jeżeli proponowana przez resort pracy nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia zostanie uchwalona, od przyszłego roku urzędy pracy będą od razu na 9 miesięcy wykreślać z rejestru tych bezrobotnych, którzy odmówią przyjęcia pierwszej oferty zatrudnienia zaproponowanej przez urząd. Obecnie, zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r., bezrobotny, który bez uzasadnienia odmówi przyjęcia oferty „odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy określonej w ustawie” czy też nie będzie chciał poddać się badaniom lekarskim lub psychologicznym, dzięki którym ustalone zostałyby jego zdolności do pracy, za pierwszą odmową zostaje wykreślony z rejestru bezrobotnych na 4 miesiące, za drugą na 6 miesięcy, a dopiero za trzecią i kolejną odmową na 9 miesięcy.

• OCENA EKSPERTA FOR

Propozycję zwiększenia konsekwencji odmowy przez bezrobotnego podjęcia zatrudnienia zaoferowanego przez urząd pracy należy ocenić pozytywnie. Pojęcie „bezrobotny”, które według ustawy oznacza osobę „zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia” zakłada, że osoba ta ma obowiązek podjąć pracę zaproponowaną jej przez urząd pracy. Celem bezrobotnego jest znalezienie pracy, a zasiłek i ubezpieczenie zdrowotne stanowią wyłącznie narzędzia mające chronić go w okresie, w którym on sam nie znajdzie zatrudnienia lub też nie zaproponuje mu go urząd pracy. Wiele osób uznaje jednak, że warto otrzymać status bezrobotnego dlatego, aby nie musząc pracować, żyć z zasiłku i mieć zapewnione ubezpieczenie zdrowotne. Perspektywa pozbawienia tej ochrony na 4 miesiące za pierwszą odmową przyjęcia oferty pracy proponowanej przez urząd, na 6 miesięcy za drugą, a dopiero za trzecim i kolejnym razem na 9 miesięcy jest na pewno mniej dotkliwa aniżeli perspektywa utraty prawa do zasiłku od razu na 9 miesięcy. Dlatego proponowane rozwiązanie w postaci ryzyka natychmiastowej utraty zasiłku i ubezpieczenia na 270 dni już przy pierwszej odmowie przyjęcia oferty pracy może zmobilizować bezrobotnego do podjęcia proponowanego mu zatrudnienia.

Jak pokazują dane MPiPS, obarczona dotychczas stosunkowo niskimi sankcjami odmowa podjęcia pracy proponowanej przez urząd należy – obok podjęcia pracy, rozpoczęcia szkolenia lub stażu oraz niezgłaszania się do urzędu w celu potwierdzenia gotowości do pracy - do głównych przyczyn wyrejestrowania bezrobotnego z urzędowej ewidencji, a więc do utraty przez niego ubezpieczenia i prawa do zasiłku. W 2011 r. z powodu „odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy” status bezrobotnego straciło 82,6 tys. osób, a w 2012 r. 52,5 tys. osób. Gdyby zgodnie z propozycjami ministerstwa sankcja za odmówienie podjęcia pracy zostałaby zwiększona do 9-miesięcznej utraty prawa do zasiłku już w przypadku pierwszej odmowy, wówczas odsetek odmawiających podjęcia pracy prawdopodobnie uległby zmniejszeniu.

Decydując się na dotkliwsze konsekwencje odmówienia przyjęcia oferty pracy przez osobę zarejestrowaną jako bezrobotna, Polska idzie w ślady Wielkiej Brytanii, która w październiku 2012 roku zwiększyła z sześciu miesięcy do trzech lat maksymalny możliwy czas, na jaki odmawiający przyjęcia oferty pracy może utracić prawo do zasiłku. Ta zmiana mogła wpłynąć na zmniejszenie się liczby osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych o 36,9 tys. od listopada 2012 r. do marca 2013 r. Z kolei we Francji, w której skreślanie bezrobotnych z ewidencji (a co za tym idzie – pozbawianie ich zabezpieczenia socjalnego) za odmówienie przyjęcia pracy należy do rzadkości, wydatki na zasiłki dla bezrobotnych wynoszą 1,9 proc. PKB – jest to ponad dwukrotnie więcej niż w Wielkiej Brytanii, w której wskaźnik ten wynosi 0,8 proc. PKB.

Mimo że zwiększenie sankcji za nieprzyjęcie przez bezrobotnego propozycji pracy stanowi słuszną propozycję, to obawy budzi fakt, że z drugiej strony krok ten stanowi po prostu sposób na poprawienie statystyk bezrobocia. Jeżeli już przy pierwszej odmowie przyjęcia pracy będzie można stracić status bezrobotnego na 9 miesięcy, to prawdopodobnie zmniejszy się liczba zarejestrowanych bezrobotnych, natomiast niekoniecznie wzrośnie stopa zatrudnienia. Należy też wspomnieć o tym, że nie wiadomo, czy planowane rozszerzenie do 270 dni okresu, na który bezrobotny może stracić prawo do zasiłku i ubezpieczenia, nie ograniczy się tylko do osób, które przerywają bądź odmawiają uczestnictwa w programie Aktywizacja i Integracja realizowanym przez Powiatowe Urzędy Pracy.

Bibliografia:

1. Bartnik M., *Les obligations auxquelles sont soumis les chômeurs*, „Le Figaro”, 10.02.2012
2. CESifo, *Eligibility Criteria for Unemployment Benefits: Sanctions for Refusing Job Offers or ALMP Participation*, 2012
3. <http://base-uk.org/members/news/refusing-job-offers-may-lead-3-years-benefit-sanctions> (dostęp 24.04.2013 r.)
4. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Rynek pracy w Polsce w 2012 roku – informacja sygnalna*, <http://www.psz.praca.gov.pl>
5. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wyjaśnienie w związku z artykułem Karoliny Topolskiej „Rząd zrobi cuda z bezrobociem”* (Dziennik Gazeta Prawna, 10 kwietnia 2013 r.), 10.04.2013
6. Mossuti G., Asero G., *In 2009 a 6.5 % rise in per capita social protection expenditure matched a 6.1 % drop in EU-27 GDP*, Eurostat Statistics in focus, 14/2012, s. 5.
7. Topolska K., *Rząd zrobi cuda z bezrobociem*, Dziennik Gazeta Prawna, 10.04.2013
8. United Kingdom Office for National Statistics, *Labour market statistics summary data tables: CLA01 Claimant count*, 17.04.2013
9. *Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z 20 kwietnia 2004 r.

/Recenzent: Mateusz Guzikowski

Kontakt do eksperta:

Anna Patrycja Czepiel

e-mail: anna.czepiel@for.org.pl

Forum Obywatelskiego Rozwoju

Al. J.Ch. Szucha 2/4 lok. 20, 00-582 Warszawa

tel. +48 22 628 85 11,

e-mail: info@for.org.pl